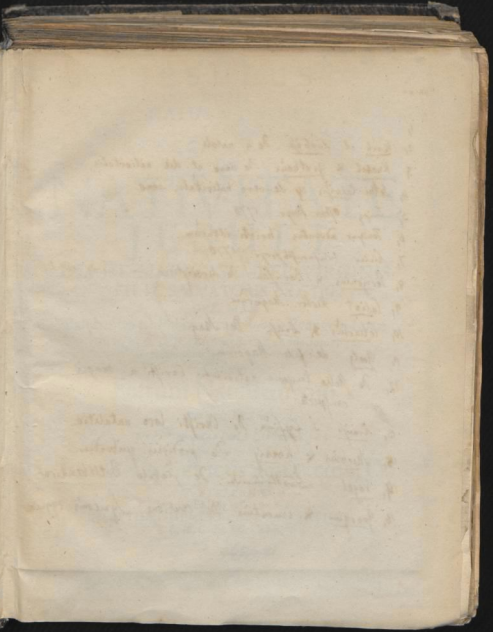

V 115

Bs 1401

Wegen Schimmelpilzbefall wurde
dieser Band im Jahr 2001
durch Gamma-Bestrahlung sterilisiert.
Verfärbungen sind ohne Bedeutung

- 1,
- 2, Koch et Froboſe De a. natali
- 3, Kuchel & Grothaus De anno et die nativitatis.
- 4, Jethi Calviſii ep. de vero nativitatis anno.
- 5, Lipz. Opus. Koye. 1778.
- 6, Tempus adventus Chriſti idoneum.
- 7, hiler Wijnſtuyt prope. 1770.
- 8, Perizonius & Bernſau De descriptione in Lucae ev. 2.
- 9, Calist Hiſtor. Magorum.
- 10, Cellarius & Luſſe De Magis.
- 11, Goetz de fide Magorum.
- 12, De ſtella tempore nativitatis Chriſti a magis
conſpecta.
- 13, Luſſe & Lyſſius De Chriſti loco natalitio.
- 15, Moebius & Koenig De prodigiis quibusdam.
- 17, Vogel & Grathſchmidt De ſtabulo Betlehemitico.
- 16, Georgius & lamentius De centione Symeonis cypria.

EX HISTORIA ECCLESIASTICA,

DE

**STABULO BETH-
LEHEMITICO IN QUO
HUMANI GENERIS REDEM-
PTOR NATUS EST**

CONTROVERSIAM

Extrane an intra urbem situm fuerit

**FORTUNANTE DEO
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO atq; EXCELSISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO FRIDERICO
WILHELMO,**

**REGNI PRUSSIE ET ELECTORATUS
BRANDENBURGICI HÆREDE, &c. &c. &c.**

*AMPLISSIMÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ CONSENSU
IN ACADEMIA AD PREGELAM REGIA*

P R Æ S I D E

M. DAVIDE VOGEL

STUDIORUM PROMOTORE ac AVUNCULO COLENDISSIMO

Publicæ Eruditorum censuræ exponit

**GODOFREDUS Bretschneider Reg. Pr.
IN ACROATERIO PHILOSOPHICO.**

ANNI MDCCVI. Die 10. Febr.

REGIOMONTI, Typis REUSNERIANIS.

INCLYTÆ REIPUBLICÆ LOEBNICENSIS
PATRIBUS CONSCRIPTIS
VIRIS

*PRÆ-NOBILISSIMO, NOBILISSIMIS, CONSULTISSIMIS, AMPLISSIMIS
LONGO RERUM USU AC PRUDENTIA MAXIMÈ SUMMÈ,
CONSPICUIS DOMINIS*

DN. MARTINO Zeschken / Consuli Gravissimo
spectatissimoque

DN. HIERONYMO Höpner / Pro - Consuli multo
meritissimo

DN. GEORGIO Emmerich / Med. D. & P. P.

DN. CHRISTIANO Zornikau / Judici spectabili

DN. HEINRICO Pöpping /

DN. PETRO Glogau /

DN. GODOFREDO Klein /

DN. JOHANNI Kinder /

DN. JACOBO Kühn /

DN. JACOBO Rohden /

ut &

DN. CHRISTIANO Johansen / Secret. Vigilantissimo.

*MAGNIS MUSARUM PATRONIS, MOECENATIBUS atq. EAUTORIBUS
SUIS SUMMO OBSERVANTIA CULTU ETATEM DEVENERANDIS*

Specimen hocce Academicum ex Historia Ecclesiasticâ
depromptum ad se suaque studia commendandum cali-
dissimo omnigenæ felicitatis circa Novi Anni primordia voto

submitte offerre

RESPONDENS.

§. I.

Um ante Annum sub Præsidio nostro Disputatio in lucem emissâ sit Historico-Chronologica de FESTO NATIVITATIS CHRISTI dulcissimi Servatoris nostri, ubi de Loco ipsius Nativitatis inter alia quamvis indirectè saltim & per obliquum actum fuit, eandem Materiam directè nobis tractandam sumere eamq; paulo plenius persequi in animum induximus nostrum; ac id quidem eo magis, quod inter Eruditos equidem conveniat in stabulo Bethlehemitico Servatorem natum genitumque esse, intra verò Urbis pomœria an extra Stabulum illud situm fuerit, non item. Ante verò quam diversa sententiarum divortia recenseamus, bonæ Methodi ratio de Urbe seu Civitate Bethlehem quædam in antecessum commentari jubet. Quod itaq; ipsam Urbem seu Vicum attinet, dictus fuit בית לחם quasi *Domus Panis* itemque ארץ חמדה ob fertilitatem. Ephrata namq; bene observante Hieronymo linguæ Hebrææ peritissimo uberem atque frugiferam terram sonat in commentario suo ad Mich. cap. V. confer Fr. Spanhemium in Dub. Evangel. pag. 388. Vocatur aliàs *πύλις Δαβίδ* Civitas Davidis Luc. c. II. v. 4. procul dubio quod David in hac ipsâ Urbe in lucem èditus atque educatus fuerit. Quæ causâ existit, cur Dan. Adrichomius in Theatro T. S. Urbem hancce tanto nomine titulòque efferat, eam totius Regiæ & Davidicæ stirpis Seminarium vocando. Ubi tamen sedulò cavendum, ne Bethlehem Judææ cum Bethlehem Civitate in forte Tribus Sebulon non procul à Bethulia & Mari Galilæo sitam, cujus mentio Josuæ cap. IX. XI. v. 15. injicitur, confundamus vide Petrum Ravanell in Bibliothec. Sacra Part. I. sub voce Bethlehem p. 337. Quod situm hujus Civitatis spectat non nisi uno milliari germanico, vel maximè sesquimilliari ab Hierosolymis distat, prout ex Itinerariis Palæstinæ hoc ipsum constat. Quod

4
ipsum etiam ex Johann. Werli à Zimmer & Henrico à Stoeffel
probat Ægidius Strauchius celeberrimus olim Historicus,
Mathematicus ac Theologus, qui subiinde longitudinem atq;
latitudinem hujus loci mathematicè delineavit peculiari dis-
sertatione Historico-geographica Wittenbergæ clim habita
de Patria Messiaë §. VIII. & seqq.

§. II.

Stabulum in quo Servator natus est Evangelista hîc de-
scribit verbis: καὶ ἦκεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρωτότοκον καὶ ἑσπαρ-
γάζοντι αὐτὸν ἐν τῇ Φάτῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς κέντρον ἐν τῷ καταλυματί
i. e. Et peperit Filium suum primogenitum, ac facies eum involvit
reclinavitq. eum in præsep, quod non esset eis locus in diverforio. Luc.
II. v. 7. Ubi non existimandum ligneum forte sed saxo inci-
sum fuisse stabulum. Est enim Hierosolymitana & Bethlehe-
mitica regio petrosa, quod ipsum Strabo Lib. XVI Geograph.
hîc tradit verbis: ἐν γὰρ πετρώδεις αὐτὸ μὲν ἑνὸς τῶν ἐκ κύκλου
χόρται, ἔχον καὶ ὑπὲρ πέντε, τῆς δὲ ἐν τῇ ἐξήκοντα σταδίων καὶ ὑπὲρ πέντε.
Est enim (loquitur de loco ubi Hierosolyma sita sunt) locus
saxosus aquis ipse quidem abundans, cum regio circumfuerit ac
sicca sit & intra sexaginta stadia etiam solum habeat lapideum
inferne. H. I. Hic Barradius quærit, an Evangelista ipsam
Speluncam seu stabulum diverforium appellet? an vero per
καταλυμα seu diverforium aliam fortè domum innuat à spe-
lunca seu stabulo distinctam ac diversam, in quâ locus defue-
rit, ut in speluncam seu stabulum Virgo se abdere coacta fuerit.
Sed ut ut v. maxime prius ipsi probabilius videatur, nobis
tamen postèrius ex probabiliori aliqua causa ex Matth. cap.
II. v. 11. desumpta arridet confer ejus Commentar. in Con-
cordiam & Historiam Evangelicam Tom. I. Libr. VI I. cap.
14. De Præsepio quoque in quem Rex Regum Dominusque
Dominantium reclinatus fuit, hic quæritur, utrum ligneum
an vero lapideum fuerit? Autor Orationis de Nativitate
Christi

Christi, quem Chrysostomum communiter dicunt, quod tamen multi in dubium vocant, luteum fuisse existimat. Nos, inquit, *quasi pro honore tulimus luteum & posuimus argentum, sed mihi pretiosius est quod ablatum est, &c.* Barradius vero ejusq; Antesignanus Baronius Lib. Annalium ligneum fuisse contendunt, audacter etiam scribunt, *apertum* Romam nunc possidere. Sed cum Barradius facile prævideat fore, ut ipsi obiciatur autoritas Borchardi, qui in rupe illud excisum fuisse optima fide & *historice* scribit, ponit quidem sic esse, ita tamen ut illi lapideo ligna addita fuisse velit. qua tamen in re à Cordatoribus nulla ipsi fides habetur. conf eundem loc. cit. Præsepium illud hodie etiam Eremitis & qui loca sancta visitarunt (hoc quomodo hic conspici & Romæ in Basilica S. M. Majoris asservari queat, ipsi videant Papales,) conspiciendum præbetur, quod marmoreum esse & qua longitudinem 5¹, Spithamarum, qua latitudinem 4¹. testatur Joh. Jac. Breuning in Itinerario suo p. 258. Hic quarritur etiam an stabulo huic Bos & Asinus adstiterint? quod quidem Veteres nonnullos in Ecclesia occidentali persvatos fuisse ex antiqua illa Cantilenâ constat:

*Cognovit Bos & Asinus
quod puer esset Dominus.*

Sed quid hac de re sentiendum sit informet nos magnus nosster Chemnitius. Multa, inquit, *veteres de Bove illo & Asino philosophati sunt, sed conjectura tales, si sobriè usurpantur, si ut non otiose exagitando, ita nec temerè asseveranda pro dogmate. Nec opus est dubia & incerta, licet speciem aliquam verisimilitudinis habeant curiosius consellari, cum in illis evolvendis qua Spiritus S. per Evangelistas literis commendavit, utilius operam collo: are possumus.* conf Harm Evangel. c. VIII. videfis quoque Ægid. Strauch. in Dissert. de Annalibus Bethlehemiticis §. VIII. nec non Casaubon. in Exercit. de rebus sacr. & Eccl. ad Annales

Ecclef. Baronii Ann. I. Num. III. p. m. 123. Nos existimamus ingeniosum hoc Veterum inventum esse, & conijcimus illud ipsum ex verbis Greg. Nysseni, qui in hæc prorumpit verba: *Præsepe bestiarum est Domus in quâ Verbum nascitur, ut cognoscat Bos possessorem & Asinus præsepe Domini sui. Bos autem est Judæus Legi subjugatus; Asinus verò animal oneribus ferendis aptum; Gentilis sub gravissimo idololatria jugo gemens &c. in Sermone de Nativitate Christi.*

§. III.

Dè hoc Stabulo, in quo Lux mundi in lucem prodiit, jam inter Eruditos controvertitur, extra ne an intra Urbis Bethlehemi pomœria sitû fuerit. Ubi nonnullis prius, nonnullis verò posterius perplacet. Præcipuus cujus animo prior sententia aridet Baronius existit, hic stabulum hocce extra Urbem in Suburbium collocat, quem sequitur in Fborensi quondam Academia sacrarum literarum Doctor & Professor Sebastianus Barradius è Societate Jesu, qui speluncam hancce extra Urbem sitam fuisse multis persuadere conatur, non quidem in suburbio Bethlehemitico ut vult Baronius, non tamen procul ab ipsa urbe in agro, Quem ex recentioribus non pauci iiq; gravissimi Scriptores sequuntur. Cajetanus peculiarem plane fovet sententiam, existimatque Mellitissimum Salvatorem in casa pastoralis natum genitumque esse. Ast audiamus quæso quibus fundamentis sententiam suam superstruant ac quibus armis pugnent. Provocant tùm ad testimonia fide dignissimorum Patrum, tum ad rationes quæ hoc ipsum svadere necessario videntur. Initiò provocant ad Justinum Martyrem Seculi II. Scriptorem ut famigeratissimum sic fide dignissimum. Ejus verba ad fidem faciendam allegant ex Dialogo cum Tryphone sequentia: *ἐπιβὴν ἰωσήφ ἐκ εἰρήνης ἐν τῇ κούρῃ ἐκείνῃ ὥς καταλύσαι ἐν σπηλαίῳ τὴν σνεγυῆς τῆς κούρης κατήλυσε, καὶ τίτε αὐτῶν ὄντων ἐκεί ἐπὶ τῇ ἡ μαρία τὸν χεῖρόν καὶ ἐν*

ἐν Φάτιν αὐτὴν ἐπὶ τῆς. Quoniam Josephus non habebat in vico illo ubi diverfaretur in spelunca quadam qua vico propinqua erat diverfatus est, ibi cum esset Maria Christum peperit. H. I. Provocant porro ad Epiphanium ejusque haresin LI. ubi hæc occurrunt verba: ἡ μὲν, γὰρ λυκάς, λέγῃ ἐπαργανόθαι τὸν πῦδα ἐν τῷ περγαμίῳ καὶ κείθαι ἐν τῇ Φάτιν καὶ ἐν ἀσπλάϊν, διὰ τὸ μὴ εἶναι τόπον ἐν τῷ καταλύματι. Lucas dicit puerum jacuisse in Præsepîo & in spelunca, eò quod non esset locus in diverforio. Hoc Epiphanii testimonium suæ sententiæ favere acriter contendunt, eo quod locus in quo Salvator genitus fuit exsertis plane verbis spelunca vocetur. Ipsi quoque Origeni mentem hanc adscribunt, eò quod locum Nativitatis Christi itidem speluncam salutet lib. I. contra Celsum, ut & Gregorio Nysseno qui eodem plane nomine tituloque locum Nativitatis Christi effert ac describit in oratione de Christi Nativitate. Provocant etiam ad Eusebium Pamphili, qui insigni alioquin apud Eruditiores pollet autoritate, qui agrum ostendi solitum ait, ubi virgo partum admirabilem est enixa Lib. VII. demonstrat. Evangel. confer Baronium Annalib. Tom. I. ad Ann. II. num. II. Barradium quoque in Commentar. in Concordiam & Historiam Evangelicam Tom. I. Lib. VIII. cap. XIV. Et hæc præcipua Patrum testimonia ad sententiam suam firmandam undique corradunt.

§. IV.

Quibus tamen testimoniis scriptorum fide dignissimorum alii non contenti, sententiæ suæ robur firmissimum ex ratione manifesta certa que adicere allaborant. His armis decertare Cajetano perplacet, qui difficile putat esse intellectum, quomodo ignoraverit Herodes Christum à Magis esse adoratum, si in ipsa Urbe adoratio facta esse ponatur; hanc autem difficultatem facile expirare, si extra muros Christum adoratus, genitusque esse credatur. Existunt etiam nonnulli qui

ho-

horum vestigia premunt ex Historia Pastorum idem colligi posse autumantes. Nam si intra muros præfene illud fuisset, quomodo, inquit, nocte intempesta potuissent aut Urbem ingredi aut stabulum invenire Pastores, in quo illud præsepe. Urgent valdè beneque Herodem non in ipsa Bethlehemi Civitate duntaxat, sed extra Urbem quoque bimulos interfecisse pueros, eisque violentas iniecisse manus, quod indicio esse putant speluncam hanc non in Civitate sed extra eandem locatam sitamque fuisse. Et hæc rationibus confisi pro negativa tanquam pro aris ac focis dimicant.

§. V.

Sed meritò hic laudem encomiumque meretur *ἐπιχρῆσις* judiciumque Eruditissimi Casauboni in Exercitationibus de rebus sacris & Ecclesiasticis ad Cardinalis Baronii Prolegomena Exercit. II. ad Ann. I. Num. II. qui omnes hæc sententias & si quæ aliæ istis similes in Theologorum scriptis leguntur originem procul dubio inde habuisse opinatur, quod prioribus fuerint viri eruditi ad Conjecturas suas in medium proferendas, quam mentem Scripturarum diligenter rimandam. Nos itaque cum Autore laudato asserere non dubitamus in ipsa Urbe Bethlehem, non in spelunca aliqua extra Urbem posita aut in suburbio, multò autem minus in casa aliqua pastorali, Regem Messiam partu B. Virginis fuisse editum. Idque propter gravissima argumentorum pondera momentaque. Ac primo quidem propter testimonium seu vaticinium à Michâ Propheta editum, qui expressis plane verbis in ipsa Bethlehemi Urbe, non prope vel extra eandem Messiam natum iri pronuntiat. Ipsissima Propheta ex cap. s. v. I. & 2. sistimus verba, quæ in fonte sic fluunt: וַתֵּלֶד בֵּית-לֶחֶם אֶפְרַתָּה צֶעֶר לְדָוִד כֹּהֵלֹת יִשְׂרָאֵל כֹּהֵלֹת יִשְׂרָאֵל בְּיָמֶיךָ: Quæ Benedictus Arias Montanus Hispalensis sic *ἡ πόλις* vertit: *Es tu Bethlehem Ephrata parvulus ad existendum*

in Dominatorem Israël. Hic expresse Prōpheta π μ adhibet, quæ particula institutum nostrum satis comprobatur. Cui clarissimo Dicto Prophetico ex Novo Fœdere adicimus ea quæ Divus Matthæus de Loco Nativitatis Christi Servatoris refert scriptor gravis omnique exceptione major. Hic expresse affirmat Jesum natum esse ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, in Bethlechem Judææ. Id quod significant Pontifices & Scribæ Herodi locum Nativitatis Messiae percontanti. Ita enim Matthæus Evangelista: Et convocatus, inquit, omnibus Pontificibus & Scribis Populi percontatus est eos (Herodes) ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας (nonnulla exemplaria legunt Ἰέρου) in Bethlechem Judææ. Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu Bethlechem terra Juda, nequaquam minima es inter Principes Juda. Ex Te enim mihi proditurus est Dux qui gubernaturus est populum meum Israël. Imò Herodes clam accersitis Magis postquam accurate perquisivit ab illis, quo tempore stella apparuisset, eos ire iussit ἐν Βηθλεὲμ, in Bethlechem, cap. II. v. 1. 5. 6. 8. Id quod Lucas Evangelista per omnia comprobatur. Describens enim Decretum à Cæsare Augusto exiisse, ut totus orbis censeretur, omnes ivisse refert in suam quemq; Civitatem; Iosephum quoq; ascendisse à Galilæa tradit de Civitate Nazareth in Judæam ἐν πόλει Δαβὶδ in Civitatem David, quæ vocatur Bethlechem cap. II. v. 1. usq; ad 4. addit ibi (scil. in Civitate) peperisse Mariam. Accidit autem, inquit, quum essent ἔκτῃ, completi sunt dies pariendo: Et peperit filium suum primogenitum ac fasciis eum involvit reclinavitque eum in præsepi quod non esset locus in diversorio v. 6. & 7.

§. VI.

Accedit ad sententiam affirmativam consensus Patrum Græcorum ac Latinorum, quem valdè urget Casaubonus hinc dicit: Hoc vero quis veterum Patrum præter Iustinum dixit? Quis Latinorum, scripsit, natum Jesum ἰγὼς Βηθλεὲμ prope

B

Beth-

Bethlehem aut ἐν ἐξοῖς Βηθλεὲμ in finibus Bethlehemi? Omnes ad unum consentiunt peperisse Virginem ἐν Βηθλεὲμ & ipsam speluncam, cujus toties mentionem faciunt, in ipsa Urbe fuisse non obscure iidem ostendunt. Provocat ad Origenis verba sequentia: δεικνύσαι τὸ ἐν Βηθλεὲμ πᾶλαιον, ὅπου ἐγενήθη. Ostenditur in Bethlehem spelunca ubi natus est. Urget non dicere Origenem ostensum fuisse id antrum ad Bethlehem sed in Bethlehem i. e. juxta Glossam Autoris juxta muros Urbis. Annotat quoque idem, verum quidem esse, Romæ natum videri, qui ad Urbem natus est & in continentibus ædificiis; quod auctoritate Pauli Juris consulti ex lib. 2. dignit. de verb. signif. probat; sed cum nemo Veterum præter Justinum id reperiatur memorie prodidisse, omnium potius quam unius sententiam sequendam esse putat. conf. Casaub. loc. cit. Quæ sententia Casauboni non conjecturis innititur sed autoritati ipsius Eusebii, qui omnibus Ecclesiæ Patribus hanc tribuit mentem. Non poenitebit ipsa Eusebii transcribere verba: *Omnes consensunt in Bethlehem Christum esse natum.* Demonstrat. Evangel. lib. III. cap. II. Nos ad compendium rei faciendum unum alterumve ex Patribus tam Grecis quam Latinis loquentem facimus. Ac initio prodire jubemus Athanasium Diaconum primò, post Episcopum Alexandrinum, qui sic in locum Nativitatis Christi commentatur. Ὅτι δὲ ἐν Βηθλεὲμ ἦ τις ἰερηνύεται οἰκία, τὸ ἄρτι ἱμαδίαν γενέσθαι ὁ ἄρτι τῆς ζωῆς ἀνίσταμεν τὸ πρὸς Φῆτι Μιχαὴν. Quod autem in Bethlehem, quod est si interpreteris Domus panis nasciturus esset panis vite, audiamus Prophetam Michæam Quest. 136. ad Populum Antiochen: A quâ sententiâ non abludit Theodoretus Cyri in Syria Episcopus qui hæc habet: καὶ τὸ παραδοχὸν ὅτι τὸς πρὸς ἡλίας τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς τῷ πρὸς αὐτὸς ἰσχυρῶς, ὡς ἐν τῇ Βηθλεὲμ ἐχθρὸς γενέσθαι. Et Paradoxon est, quod manifestissimi Veritatis Hostes Herodi dixerint, Christum in Bethlehem nasciturum esse. Basilius re & nomine Magnus de

Nativitatis Christi loco sequentia tradit: τὸ δὲ ἱερόν γεννηθῆ-
 ται. Ὡς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις ἱερῶν. Cyprianus
 de Nativitate Christi hæc habet: Nox illa omni luce clarior,
 sermones angelici, pacem hominibus nuntiantes, designato loco
 Bethlehem, ad querendum puerum cohortantur. Veniunt in Beth-
 lehem quem prædixit Gabriel, invenitur Immanuel; Civitas parva
 domus paupercula, suppellex exigua. Ipse quoque Augustinus
 cum reliquis Latinis Patribus hanc tuetur sententiam. Sic
 enim: Natus est, inquit, in Civitate Bethlehem, quæ inter omnes
 Judææ Civitates ita erat exigua, ut hodie villa appelleretur. Lib. de
 Catechizandis rudibus cap. XXII.

§. VII.

Sententiæ nostræ affirmativæ pondus adjicitur ex eò,
 quod stabulum seu spelunca in qua dulcissimus Salvator in
 lucem editus est non extra sed in ipsa Urbe seu vico viato-
 ribus olim monstrata fuerit. Ita enim Hieronymus devotif-
 simam Paulam in ipsa Urbe Bethlehem stabulum Nativita-
 tis Christi visitasse refert. Bethlehem, inquit, ingressa Paula &
 in specum Salvatoris introjens, postquam vidit sacrum virginis di-
 versorium & stabulum in quo agnovit Bos possessorem suum &
 Asinus præsepe Domini sui, ut illud impleretur, quod in eodem Pro-
 pheta scriptum est. Beatus qui seminat super aquas ubi Bos &
 Asinus calcant; Me audiente jurabat, cernere se oculis fidei infan-
 tem pannis involutum, vagientem in præsepi Domini, Magos
 adorantes, stellam fulgentem desuper, matrem Virginem nutri-
 tium sedulum, pastores nocte venientes mixtiq; gaudio lachrymis
 loquebatur: Salve Bethlehem Domus panis, in quo natus est ille
 panis, qui de Cælo descendit, salve Ephrata Regio uberrima atque
 καρποφόρος, cujus fertilitas Deus est: de te quondam Michæas va-
 ticinatus est, & ego misera atq; peccatrix digna sum iudicata deo.
 sculari præsepe in quo Dominus parvulus vaguit! orare in spelun-
 ca in qua virgo puerpera Dominum sudit infantem! Illic requies

mea, quia Domini mei Patria est! Hic habitabo quoniam Salvator elegit eam. Paravi lucernam Christo meo! Anima mea illi vivet & semen meum inserviet ipsi. In Epitaphio ejusdem ad Eustat: Tom. I. opp.

§. VIII.

Accedit etiam hoc, quod Scriptores, qui Terram S. delineare, uno quasi ore referant, non extra sed in ipsa Urbe speluncam hancce sitam esse. Fidem huic rei facit non tantum Adrichomius, qui sequentem in modum antrum hocce describit: *Erat, inquit, in extremitate Urbis orientali rupes non multum à muro disita, in qua pro more terra illius locus pro stabulo erat: in stabulo ipso excisus erat præsepe ex ipsa rupe, in Theatro T. S. p. 41.* Sed Borchardus quoque hæc de Spelunca seu stabulo in quo Christus natus fuit conscripta nobis reliquit: *Ab Hierusalem duabus leucis contra Austrum sita est Bethlehem, in monte non tam excelsa. Mons quidem arcus est extendens se in longitudine ab oriente in occidentem, ab Occidente patet ingressus. In fine orientali sub rupe quadam existente tunc temporis juxta parietem urbis ortus est de Virgine Christus. Juxta rupem prædictam alia est capaxior quatuor tantum pedibus distans, sub qua excavatum præsepe fuerat, in quo Dominum Virgo reclinavit. Videtur tamen mihi utramque rupem unam, sed ostio sacro divisam fuisse per quod in chorum ex capella in qua est Nativitatis locus ascenditur. Hæc Borchardus part. I. cap. VIII. §. 56. Beda quoque hæc annotat: Bethlehem in dorso sita est angusto ex omni parte vallibus circumdato ab occidente in orientem mille passibus longa, humili sine turribus muro. In cujus orientali angulo quasi quoddam naturale semiantrum est, cujus exterior Nativitatis Dominice fuisse dicitur locus, inferior Domini præsepe nominatur. De locis Sanctis cap. VIII.*

§. IX.

Nec hic reticendum putamus Constantini Magni Matrem

non in urbem sed ad Urbem Bethlehem Mariam divertisse atque ibi Christum peperisse; Præter id in quam sciendum, Contrarium quasi sui immemorem dubiumque statuere Origenem, quod evincunt sequentia quæ occurrunt. Apolog. II. ὅτι δὲ καὶ τῶς γῆς γενῶνται ἡμεῖς ἀνθρώποις προσεῖπεν ἑνὲς τοῦ προφήτου ὁ Μεγαλὰς ἀκούσας Ἰησὺ δὲ ἐστὶ καὶ σὺ Βηθλεὴμ γῆ ἰσὺα ἐκ σὺ γὰρ ἐξελύσεται ἡ γῆ σου. Ubi vero Terrarum etiam nasciturus esset sicut alius Propbeta prædixit Michæas, audite. Ille autem locutus est: Et tu Bethlehem terra Judæ ex te enim egredietur Dux. Conf. ejusdem Dialogum contra Tryph. Jud. Id quod Montacutius ipse diffiteri non potest sic pronuntians: In secunda Apol. Michææ testimonio advocatō docet natum Bethlehemi & Imperatores Romanos, apud quos ἀπολογῆται ut severum dicere intelligant, certiores reddendos remittit ad Tabulas Cyrenii censuales. Et eo in loco etiam, quod συναρχὸς usurpat disertissime Bethlehemi natum proficitur γεννηθῆναι, inquit, τότε τὸ πειθὶς ἐν Βηθλεὴμ. Ita magno conatu magnæ nugæ agunt, qui Justinum calumniantur quasi negaret ille Christum natum Bethlehemi. Non una vice sed disertis verbis proficitur, nec dissentit ab Evangelista de Orig. Tom. I. p. 27.

§. XI.

Nec Epiphaniî Autoritas hic nobis obstat, qui stabulum hocce in quo Christus natus est speluncam equidem vocat cum reliquis Patribus sed speluncam illam extra Urbem sitam fuisse nullibi asserit. Contrarium probamus ex scriptis ejus: Vere corpus de Maria habuit (Servator) sibi ipsi carnem de sancta Matre efformavit, & animam & mentem humanam accepit, & totum id quod est homo excepto peccato in se ipso per suam Deitatem contrivit naturæ, est in BETHLEHEM Tom. I. lib. I. Hæref. II. Concedimus quoque Patres tam Græcos quam Latinos stabulum Nativitatis Christi passim speluncam vocare, eò quod stabulum hocce in saxis fuerit excisum conf. Casaubonum loc cit. Sed speluncam hancce extra Urbem sitam fuisse silent. Quod Eusebii locum attinet, illum ex instituto sæpius à nobis laudatus Casaubonus vindicavit ostenditque quod apud Eusebium hodie legatur in agro nescio quo natum esse Dominum turpe esse Ex-scriptoris mendum, qui pro ἀγρὸς ἀγρὸς posuit, id quod ex Eusebii verbis demonstrat Probat quoque promiscue adhiberi agrum & antrum in vita Constantini lib. 3. de Helena Augustâ. Nec Cajetanum Cyprianum juvat, qui natiuitatis Christi locum casam equidem vocat, non tamen rusticam aut aliquam Agricoltæ domum, sed propter angustias & humilitatem earum ædium, eòque quod à Cultu & splendore ut & capacitate magnarum ædium nec

nec non diversorii paulo lautioris longius recedebat annotante hoc ipsum
Montacutio Tom. I. Origin. p. 27.

§. XII.

Nec rationes Antagonistarum tantas esse judicamus, ut à nobis licitò tutoque assumi queant. Quod enim Cajetani rationem attinet, qui putat intellectu difficile esse, quomodo Herodem fugerit Servatorem à Magis fuisse adoratum, si in ipsa urbe adoratio facta esse credatur. Quæ difficultas tamen ex ejus mente faciliè expiraret, si Christi Nativitas extra Urbem contigisse ponatur. Ad hoc cum Isaac Casaubono regerere tutò liceret Providentiæ divinæ adscribendum esse, quod de facto Magorum nihil re-sciverit Herodes, nisi sciremus annotare Exegetas dolosè hic egisse vulpisq; naturam induisse Herodem, ne turbæ Nativitas Christi nota fieret. Et hanc rationem magnus noster Chemnitius dat, in hac prorumpens verba notatu dignissima: *In publico, inquit, Concilii confesso audita ex oraculis propheticiæ sententia responsum Magis dare volebat, quin potius ad se clam vocatis jubebat, ut turba non conscia proficiscerentur Bethlebem, & si invenirent Regem, ne illicò in vulgus hoc effluerent, sed sibi ut Magistratui renuntiarent. Ne uni quidem de suis Ministris, ne dolus magis suboleret, subjungebat. Meditabatur sic Messiam, priusquam populo innotesceret ejus Nativitas, opprimere.* H. I. Harm. Evangel. cap. 10. Nec obstat obiectio de Pastoribus, quomodo scilicet si stabulum intra muros Civitatis extitit, noctu urbem ingredi potuerint? Responso enim in promptu est, modo consideremus Bethlehmem πόλις δαβὴδ ut audit Luc. II. 4. vocari vicum Joh. VII. v. 42. Quod Glossarium bene vertit per villam, castellum, vicum. Id quod interpretes non fugit, hinc Hieronymus literarum ut Ebræarum ita Græcarum peritissimus modo villam nominat in Epistola ad Marcellam, modo etiam villulam ut in altera ad eandem Marcellam, aliquando vix parvum viculum ut ad Caput V. Michæ. A quo non parum abundit Theodoretus, qui χωρίον ἀδόξον καὶ σμωρὸν locum ignobilem & parvum Bethlehmem vocare non dubitat Serm. V. Curationum. Ut prætereamus apud Luc. cap. II. v. 4. In nonnullis exemplaribus non πόλις sed κώμη legitur, annotante hoc ipsum Epiphanio qui hanc observationem hisce tradit verbis: Διό inquit, ἐν τῇ ἀντιγράφῳ τῶν Εὐαγγελιστῶν καλεῖται πόλις τῆς δαβὴδ ἐν ἄλλοις κώμην αὐτὴν καλεῖσι διὰ τὸ εἰς ὅλην γῆν αὐτὴν κινεῖται. i. e. Propterea in quodam Exemplari Evangelistarum vocatur illis David, in alio verò ipsum vicum nominant, quod ad brevem terra modum esset redacta. Quid ergo vetat, quo minus Pastores vicum huncce ingredi potuerint conf. Casaub. loc. cit. Nec obstat Herodem bimulos etiam extra Urbis Pomoeria trucidandos curasse, furori enim Herodis illud adscribendum

putant Eruditi. Quod hic Baronius objicit sua sponte corrui, cum non probet sed supponat saltim, vicum Bethlehemiticum suburbia habuisse, quod ipsum ne verisimile quidem existit. Nos itaq; Testimoniis fide dignissimis perfractis, Autoritatibus suspectis ac rationibus non stringentibus Antagonistarum susq; deq; habitis, affirmativæ sententiæ adhæremus Ubi subinde oppidulo huic in quo ut argute Spanhemius loquitur, Filia suum Patrem, serva suum Herum, intacta Virgo Infantem peperit atq; in mundum exposuit, de tanta felicitate tantoq; Honore gratulati illud Prudentiæ acclamamus:

O sola magnarum Urbium

Ducem salutis calitus

Major Bethlehem cui contigit,

incorporatum gignere.

Illudque Evangelistæ

καὶ σὺ βηθλεὲμ ἥ ἰσάα ἡδυνάως ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμῶσιν ἰσάα. Et tu Bethlehē Terra Juda nequaquā minima es inter Principes Juda Matt. II. v. 6.

TANTUM.

COROLLARIA.

Magos Christum adorantes Reges eosque numero tres fuisse valde dubitamus.

Magi nomen μέγιστον est & modo in bonam modo in malam partem à Scriptoribus usurpatur.

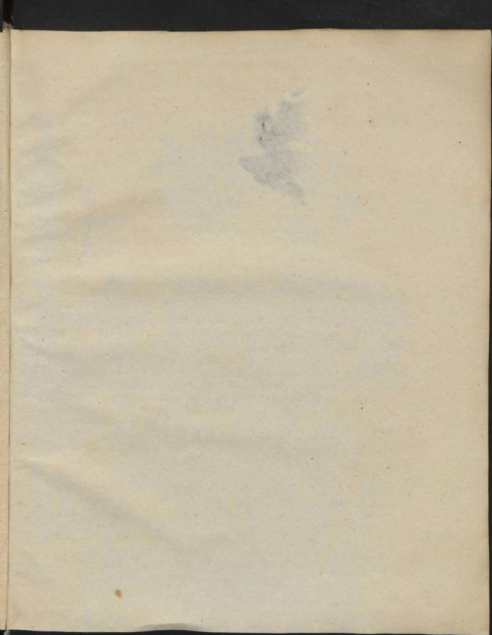
Zachariam Chrysofopolitanum & Petrum Comestorem historiæ Scholasticæ Scriptorem, qui Magos Hebraice Apellum, Amerium, Damascum, Græce v. Μαγιάδ, Παγιάδ, Σαγακιν dictos fuisse volunt mire perstrinxit ille, qui nomina Ator, Sator, Peratoras, substituit. Quod Salmeronem haud fugit, qui de nominibus hisce judicat ex fabrica alicujus nebulo-nis esse & meras nugas, quibus impositum fuerit bono illi ut loquitur Patri Zachariæ Chrysofopolitano. Sed de omnibus hisce nominibus præclare sentit Spanhemius ab hominibus otiosis ad ludibria esse conficta. Ubi subinde miramur Salmeronem à Beda conficta & Magis imposita nomina approbare.

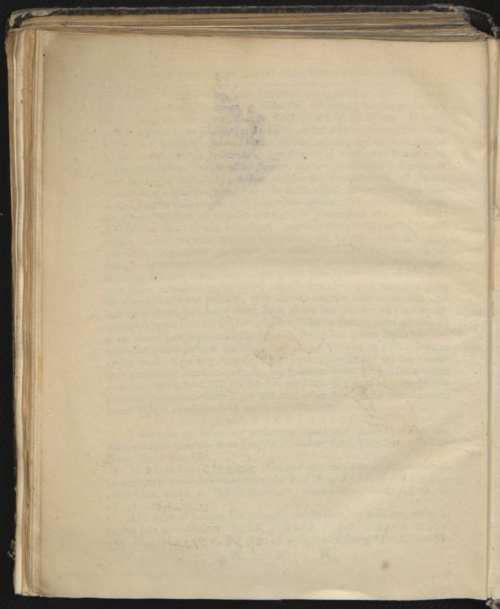
Stella quæ Magis apparuit Cometa vocari ac dici nequit.

Nomina Pastorum Bethlehemiticorum Misael, Acheel, Cyriacus, & Stephanus cum Casaubono merito explodimus.

Patria Magorum, sine formidine oppositi determinari nequit, nec ut præclare monet Spanhemius apodicticæ rationes in hoc argumento vel petendæ vel expectandæ.

Argumentum Salmeronis tria à Magis munera esse oblata, quod ternarius sit primus numerus pluralis, binarius verò dualis infamis frigidum commentum Eruditissimo Spanhemio judice existit.

BS

1401

V 115

Exeg. novi Test.

I. Introd.

2. Archaeol. n. T.
& hist. evangel.

I 61²

SBB

N12<151496110010

EX HISTORIA ECCLESIASTICA.

DE

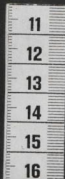
STABULO BETH- LEHEMITICO IN QUO HUMANI GENERIS REDEM- PTOR NATUS EST

RE
SP
DO

RE
E
AMPLA
1

STU

G

0.45
0.55
0.65
0.75
0.85
1.0
1.25
1.5
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0
5.6
6.3
7.1
8.0
9.0
10.0

2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0
5.6
6.3
7.1
8.0
9.0
10.0

2.5
2.2
2.0
1.8
1.6

